

Argument

Invocarea hermeneuticii se face astăzi în mai multe feluri, oscilând între supralicitare epistemică, prețuire și respect - pe de o parte, neîncredere, ostilitate și dispreț - pe de alta. Cea din urmă atitudine este motivată, între altele, de resimțirea unei suspecte labilități în privința obiectului, armăturii conceptuale și metodelor folosite. Dizgrația este întreținută, în plus, de frecvența etalare a unui limbaj ambiguu, greu permeabil, adesea contradictoriu din perspectiva exigențelor de coerență și logicitate. Simpatia, dimpotrivă, este întreținută în bună parte de promisiunea unui travaliu speculativ lipsit de constrângeri, unde interpretul juisează nestingherit la întâlnirea cu textul. Reclamarea competenței interpretive, adică a privilegiului de a negocia sensul “corect” întrevăzut de autor în propria-și operă, conferă hermeneuticii o aură cit se poate de onorabilă. Aceasta este amplificată și de asocierea unor nume rezonante ale filosofiilor recente, care au investit încredere și interes în promisiunile noii discipline.

Cu toate acestea, legitimitatea “științifică” a hermeneuticii este pusă încă la îndoială, câtă vreme propria tradiție vorbește despre o anume “neșezare” atât sub aspectul domeniului de referință, cât și al perspectivelor de abordare. Cum să privim hermeneutica? Ca exegeză textuală, croită în tipare laice sau religioase? Ca metodologie generală de inspirație filologică – așa cum fusese configurată în

secolul al XVIII-lea? Ca “știință” a oricărui mod de comprehensiune lingvistică, așa cum cerea Schleiermacher? Ca metodologie a “științelor spiritului”, în mular istoric, precum o găsim în scrierile unor W. Dilthey și Emilio Betti? Ca “fenomenologie a existenței” și a “comprehensiunii existențiale” – în versiunile consacrate de M. Heidegger și H.-G. Gadamer? Sau ca efort de descifrare a semnificațiilor pierdute ale mitului și simbolului – cum pretind, într alții, P. Ricoeur, G. Dumézil, M. Eliade, I.P. Culianu?

Unul din criteriile îndrituite să legitimizeze consistența și coerența unui demers cognitiv – credea Kant - este adeziunea la un program nomologic ferm, axat pe asumarea voită a unor principii, reguli și tehnici de abordare. Trebuie ferită hermeneutica de obediențe metodologice? Poate fi ea compatibilă cu exigența unei “disciplinări” interne? Sunt îndreptățite acele abordări care o suprapun unui proiect metodologic, axat pe interpretarea și pe comprehensiunea textuală? Dar acelea care contestă un asemenea reduccionism, reclamând-o de partea unor intenții onto-teologice edificante? Putem invoca tehnici și metode privilegiate de interpretare? Cum se reflectă eficient acestea în practica exegetică?

La întrebări de felul acesta răspund în fapt autorii textelor următoare...

Petru Bejan

